

Svör til Fagráðs um símenntun kennara.

Efni: Svör Listkennsludeildar Listaháskóla Íslands við erindi Fagráðs um símenntun kennara. Yfirskrift kafla vísar til þeirra spurninga sem lagaðar voru fram í erindinu.

Samantekt

Í þessum kafla er stutt samantekt á því sem fram kemur hér í köflunum að neðan og dregnar út megin áherslur Listkennsludeildar LHÍ í símenntun og þróun listkennara.

Listkennsludeild Listaháskóla Íslands hefur mikinn áhuga og vilja til að byggja upp öfluga símenntun fyrir listkennara á öllum skólastigum og ólíkum menntastofnunum. Deildin sinnir kennaramenntun fyrir listkennara sem starfa innan grunn- og framhaldsskóla en einnig innan ólíkra sérskóla í listum. Töluverður hópur þeirra sem útskrifst starfa einnig í leikskólum og er vilji til þess innan deildarinnar að koma einnig á mótis við þarfir þeirra fyrir símenntun og þróun.

Þó ýmislegt hafi verið unnið m.a. með opnun námskeiða fyrir starfandi listkennara hefur ekki verið mótuð opinber stefna. Er það mikilvægt næsta skref. Það verður að vinna í nánú samstarfi við hagaðila, bæði fagfélaga og aðra háskóla sem mennta listkennara en einnig opinberra aðila. Mikilvægt er að byggja upp traust og samtal milli allra aðila sem getur sem best tryggt að komið sé á mótis við þarfir fagaðila en einnig að fé og starfskraftar séu nýttir á sem hagkvæmastan hátt.

Símenntun og þróun á að vera hluti af kjarnastarfsemi háskóla og til þess að svo megi verða þarf að tryggja ákveðið fjármagn til uppbyggingar þess.

Stefna, hvað varðar símenntun og starfsþróun kennara og skólastjórnenda

Listaháskóli Íslands hefur ekki gefið út mótaða stefnu um símenntun og starfsþróun listkennara. Innan listkennsludeildar er hins vegar mikill áhugi á málaflokknum og hefur nokkuð verið unnið í þeim málaflokki.

Stofnun deildarinnar árið 2009 má líta á sem framfaraskref í símenntun listamanna og listkennara þar sem þeir sem nýta sér námið eru hafa starfað sem listkennarar um lengri eða skemmri tíma. Innan deildarinnar er litið svo á að það

sé hluti af skyldum stofnunarinnar að bjóða kennurum á sviði lista upp á möguleika til símenntunar bæði formlega og óformlega. Þessi hluti starfseminnar hefur verið sívaxandi frá árinu 2011 er deildin bauð fyrst upp á opin námskeið fyrir starfandi listamenn og kennara.

Markmið listkennsludeildar LHÍ er að verða leiðandi afl í símenntun og starfsþróun listkennara á öllum skólastigum.

Þær aðgerðir sem gripið hefur verið til eru:

- Leitað hefur verið til fagfélaga listkennara og listamanna með það að markmiði að greina þarfir félagsmanna fyrir starfsþróun og símenntun.
- Listkennsludeild hefur tekið að sér skipulag námskeiða fyrir fagfélög.
- Skipulag námskeiða fyrir listgreinakennara í framhaldsskólum.
- Námskeið í deildinni hafa verið opnuð fyrir starfandi listamönnum og listkennurum.

Næstu skref:

- Marka stefnu til næstu ára í samvinnu við fagfélög listkennara og listamanna.
- Greina frekar þarfir í samvinnu við fagfélög.
- Efla samvinnu við félag tónlistarskólakennara um eflingu símenntunar og þróunar fyrir kennara tónslitarskóla.

Skipulag starfsþróunar á vegum listkennsludeildar LHÍ

Skipulag starfsþróunar hefur hingað til fyrst og fremst verið í formi námskeiða og fyrirlestra innan skólans. Þeir sem sinna og þróa starfsmenntun fyrir listkennara eru þeir þrír föstu starfsmenn sem starfa í listkennsludeild en þeir hafa þeir einnig verið ráðgefandi á sínu sérsviði bæði innan skóla og annarra er tengjast mennun og listum.

Dæmi um ráðgefandi verkefni eru:

- Námskrárgerð á vegum ráðuneytisins og stefnumótun í listkennslu.
- Kynning á námskrá og innleiðing námskrár fyrir listgreinakennara.
- Ráðgjöf um þróun skapandi kennsluhátta í skólum með áherslu á alla grunnþætti menntunar.
- Námskeið um land allt t.d. um listir og sjálfbærni, námskrá í listgreinum, leiklist, tónlist og námsmat í listgreinum.
- Fyrirlestrar um sjálfbærni, listkennslu og skapandi vinnubrögð víða um land.

Málstofur og fyrirlestrar.

Frá stofnun deildarinnar 2009 hefur verið náð samstarf við list- og verkgreinakennara á grunn- og framhaldsskólastigi. Einn hluti þess samstarfs er sá að opnir fyrirlestrar (t.d. erlendra gestakennara) og málstofur meistaránema eru auglýstir og sendir á póstlista allra fagfélaga listamanna og listkennara. Hafa slíkir fyrirlestrar og nokkrar málstofur verið ágætlega sóttar af starfandi kennurum og er fengur að slíku samtali milli nemenda og kennara á vettvangi og það mikilvægt fyrir báða aðila.

Fyrirlesararnir eru oft gestakennara við deildina og er það misjafnt er misserum hversu margir eru á hverju skólaári. Árið 2014 voru eftirfarandi gestir.

- Aileen Wilson, visual artist – *Art in Community*
- Seija Ulkuniemi, craft teacher – *Talk on artistic action research*
- Peter Anderson, dancer and art teacher – *Talk on dyslexia*
- Rhona Matheson, actor/director of Star-Catchers
- Robert Faulkner, music educator – *Reflective Practitioners*

Opnar málstofur meistaránema þar sem þeir kynna lokaverkefni sín og rannsóknir eru opnar öllum listkennurum og fá þeir boð í gegnum fagfélög sín.

Námskeið sérsniðin að starfandi kennurum

Ný námskrá.

Listkennsludeild hefur boðið til tveggja vinnu- og fræðslufunda um nýja námskrá grunnskóla. Fyrri fundurinn var haldinn sem hugmyndafundur í aðdraganda námskrárinnar en seinni var námskeið/ vinnufundur, *Hæfniviðmið og námsmat listgreina í ljósi nýrrar Aðalnámskrár grunnskóla* sem haldið var 26.október 2013 í húsnæði listkennsludeildar. Þar var námskráin og áherslur hennar kynnt af

sérfræðingum og svo unnið í hópum eftir listgreinum að námsmatsleiðum í list- og verkgreinum.

KreaNord.

Árið 2012 hittust kennarar og skólafólk frá listaháskólum á Norðurlöndunum á málþingum sem hugsuð voru til að deila þekkingu, veita innblástur og segja frá reynslu af frumkvöðlastarfi og frumkvöðlamennt í listkennslu. Á Íslandi var það haldið af listkennsludeild þann 28. september 2012. Í framhaldi af því var ákveðið að halda fimm málþing í mismunandi löndum haustið 2013 og byggja þannig ofaná þessa þekkingu. Þann 26. september 2013 var síðan haldinn vinnudagur á vegum Karlbak og KreaNord í Listkennsludeild Listaháskóla Íslands um frumkvöðlastarf í listkennslu á Norðurlöndunum. 32 framhaldsskólakennarar og listamenn tóku þátt í málinginu.

Opni Listaháskólinn

Haustið 2011 var ákveðið að bjóða listkennurum og listamönnum að sækja námskeið á vegum listkennsludeildar. Um er að ræða bæði val- og skyldunámskeið innan deildarinnar sem starfandi listamenn og listkennarar tekið þátt í gegn greiðslu. Markmiðið með þessum námskeiðum er að fjölga þeim möguleikum sem list- og verkgreinakennara hafa til endurmenntunar bæði til að skerpa á einstaka þáttum en einnig að opna á leið fyrir starfandi kennara og leiðbeinendur að bæta við sig meistaraþróun meðfram námi. Námskeiðin má taka bæði með eða án eininga og eru þau verðlögð í samræmi við það, þ.e. sé námskeið tekið með einingum er það dýrara þar sem um meiri umsýslu og endurgjöf er að ræða frá hendi deildarinnar.

Það fyrirkomulag hefur mælst vel fyrir meðal þess markhóps sem horft hefur verið til og l eitað hefur verið til fagfélaga listamanna og listkennara eftir hugmyndum og reynt að koma á mótis við þarfir þeirra og ábendingar.

Námskeiðin eru 2-10 einingar og er dýrara að taka þau með einingum. Í sumum tilvikum er þetta opin leið fyrir starfandi kennara með og án réttinda að hefja meistaranám. Dæmi um námskeið eru; Heimspeki menntunar, Listir og sjálfbærni, From studio to classroom, Sjúkrahússtrúður, Listranssóknir, Leikstjórn með ungu fólki, Þrívíð litavinna o.fl.

Rannsóknarstofa í listkennslufræðum

Nýstofnuð er *Rannsóknarstofa í listkennslufræðum* sem starfar undir hatti listkennsludeildar en er rekin í nánú samstarfi við vettvang listkennara. Hefur hún staðið fyrir einu málþingi á vormisseri 2015. Í stofnaskrá Rannsóknarstofunnar stendur m.a.

Markmið Rannsóknarstofu í listkennslufræðum er að auka og efla rannsóknir og þróunarverkefni á sviði listnáms og listkennslu á öllum skólastigum í náinni samvinnu við vettvang. Markmiðið er einnig að hvetja til frumkvæðis að rannsóknum og að skapa aðstæður til að miðla þekkingu og kynna niðurstöður rannsókna á sviðinu m.a.

með ráðstefnum og málþingum, útgáfu fræðigreina og fræðiritra og með fyrirlestrahaldi.

Næsta skref í starfsemi Rannsóknarstofunnar er þróa vettvang til útgáfu og er unnið að því innan Listaháskólans í samvinnu við aðrar deildir.

Stefnt er á þróun styttri námsleiða og fleiri þróunarverkefna með skólum þar sem sérsvið listkennsludeildar geta nýst s.s. listir og sjálfbærni, skapandi skólastarf með áherslu á listir og valdeflandi listkennslu .

Ólíkar aðstæður skóla (sveitarfélaga) og ólíkar aðstæður kennara eftir búsetu.

Allt nám við Listaháskóla Íslands er svokallað staðnám. Kallað hefur verið eftir lausnum fyrir landsbyggðina þar sem þeir sem búa utan höfuðborgarsvæðisins eiga þess ekki, eða síður kost að sækja opin námskeið og fyrirlestra sem í boði eru vegna búsetu.

Markmið og stefna deildarinnar í þeim málum er að þróa leiðir til að koma að einhverju leyti til móts við þær réttmætu kröfur og eru nokkrar tilraunir í þá átt í gangi. Á vormisseri 2015 var námskeið í *Fagurfræði* tilraunkennt í fjarnámi og er því vel tekið af fólki bæði af landsbyggðinni og erlendis frá. Á haustmisseri 2015 verður námskeiðið *Listir og sjálfbærni* kennt með sama hætti.

Kennarar við deildina hafa einnig sinnt fyrirlestra- og námskeiðshaldi á landsbyggðinni bæði innan skóla og fagfélaga. Það er þó ómótað og hefur fyrst og fremst verið sinnt samkvæmt beiðnum sem berast.

Stjórn málefna starfsþróunar og stefnumótun af hálfu þess hagsmunaaðila sem svarar þessu, en einnig um aðild annarra

Listkennsludeild hefur tekið frumkvæði í símenntun listkennara og listamanna og vill halda því hlutverki og axla þá ábyrgð sem fylgir því að vera hluti af einu háskólastofnuninni á fagsviði lista. Deildin telur alla hagaðila geta hagnast á nánu samstarfi hennar og fagfélaga í listum og listkennslu um gerð stefnumótunar og aðgerðaáætlunar um símenntun og þróun til næstu ára. Það krefst hins vegar fjármagns sem ekki er til staðar innan stofnunar.

Tekið er undir með því sem kemur fram í svörum Menntavísindasviðs til Fagráðs (bls. 10) að menn komi sér saman um skipulag málaflokksins svo starfskraftar, þekking og fjármagn nýtist sem best. Einnig verður að endurhugsa dreifingu fjármagns þar sem hluti þess sé nýttur innan háskólanna sem gerir þeim kleift að byggja á markvissan hátt um starfsþróun og rannsóknri sem þjóna vettvangi. Eins og staðan er nú eru styrkir fyrst og fremst veittir til einstaklinga.

Innihald og form starfsþróunar eða símenntunar, á hvaða þætti ber að leggja áherslu varðandi hvorn þessara þátta fyrir sig.

Að okkar mati ber að opna á sem fjölbreyttastar leiðir til símenntunar, bæði formlegar og óformlegar. Auk þess að bjóða starfandi kennurum formlegt nám til meistaraþráðu í kennslufræði listgreina er mikilvægt að bjóða;

- Opin námskeið bæði með og án eininga – bæði á sviði **fræða** listgreina en einnig **hagnýt** tækni og list námskeið þar sem kennrurum gefst kostur á að bæta við sig nýrri þekkingu í greinni eða dýpka.
- Fyrirlestra og samtal um listkennslu og þróun kennslu og aðferða
- Samtal við skóla/kennara og ráðgjöf um uppbyggingu listgreina og stuðningur við þróunarverkefni.
- Vinna og þróa rannsóknarverkefni á sviði listkennslu í samstarfi við vettvang undir hatti Rannsóknarstofu í listkennslufræðum.
- Útgáfa efnis bæði nýrra íslenskra rannókna og hagnýtra verkefna á sviðinu.

Samstarf við aðra hagsmunaaðila, þ.e. hvaða fyrirkomulag samráðs er farsælast til þess að efla þennan þátt í þróun skólastarfs

Samstarf og samráð við hagsmunaaðila er mjög mikilvægt hvort sem um er að ræða aðra háskóla, hagsmunasamtök kennara eða stjórnvöld. Eins og komið hefur fram hér að ofan þá lítur Listkennsludeild svo á að hún beri ábyrgð gagnvart starfsþróun og símenntun listkennara.

Komið hefur verið á samtali og samstarfi við fagfélög þeirra sem þarf að efla og vinna á markvissari hátt.

Samtal og samstarf milli háskóla er einnig forsenda þess að verið unnið sé markvisst í málaflokknum en það á einnig við um verkaskiptingu. Það er ekki góð nýting á fjármagni og starfskröftum að stofnanir séu í samkeppni um fámennan hóp og því æskilegt að marka stefnu um hvar ábyrgð á að liggja þó um samvinnu geti verið að ræða.

Fjármál + Mismunandi hópar kennara (námsgreinar, skólastig og fleira)

Ljóst er á *skýrslu nefndar um endurskipulagningu endurmenntunar fyrir kennara* (Menntamálaráðuneytið, 2010) og vinnu Faráðs að erfiðlega hefur gengið að kortleggja það fjármagn sem rennur til starfsþróunar kennara. Fjármagni er skipt eftir skólastigum og er að einhverju leyti tengt kjarasamningum kennara á hverju skólastigi (grunnskóli, leikskóli og framhaldsskóli). Mismunur er á milli skólastiga og virðast leikskólakennarar fá minnst fé til starfsþróunar en

framhaldsskólakennarar mest. Sá hópur sem listkennsludeild þjónar er hins vegar þannig samansettur að kennarar eru af öllum skólastigum. Það getur því reynst bæði óþjálmt og óhagkvæmt að setja saman námskeið sem einungis er ætlað kennurum á einu skólastigi.

Námið í listkennsludeild er bæði þverfaglegt á sviði lista en einnig þvert á skólastig þ.e. nemendur sem eru samhliða í námi koma úr öllum listgreinum og fræðast um bæði grun- og framhaldsskólastigið (fá réttindi á báðum). Þetta hefur reynst afar vel og hafa nemendur lýst sérstakri ánægju sinni með þetta fyrirkomulag. Væri óskandi að símenntun og starfsþróun þeirra gæti einnig farið í svipaðan farveg

Það er mat okkar að eðlilegt væri að háskólar fengju fé til eflingar símenntunar fyrir kennara á sínu fagsviði (fagvið lista) og gæti skipulagt bæði formlega og óformlega símenntun á þann hátt að fjármagnið nýttist sem best og kæmi flestum til góða. Það ekki einungis fjárhagslegt sjónarmið heldur einnig faglegt þar sem samtal milli skólastiga eykst og kennarar geta deilt reynslu um leið og skörp skil skólastiga eru minnkuð.

Hvorki er fé eyrnamerkt símenntun auk þess sem rannsóknarfé til skólans er af skornum skammti eða aðeins örlítið brot (ca 6%) af því heildarfjármagni sem fer til rannsóknastarfs íslenskra háskóla. Það gefur því augaleið að sú vinna sem unnin er bæði á sviði uppbyggingar á símenntun og rannsóknum er í sjálfboða vinnu eða tekin af öðru. Afar mikilvægt er að skilgreina betur hvernig þessari vinnu skuli háttað og hvernig hún verði fjármögnuð.

Ágúst 2015

Kristín Valsdóttir, deildarforseti listkennsludeildar